

Konspekt zajęć edukacyjnych z języka polskiego

Autor scenariusza: Grażyna Trzeciak

Publiczne Gimnazjum w Pajęcznie

TEMAT: **Kto jest winien temu, że Ikar i jego następcy toną w morzu zapomnienia? Dyskusja punktowana.**

Dział programowy: kształcenie literackie i kulturalne

Lektura: „Ikar” Jarosława Iwaszkiewicza,

„Prawa i obowiązki” Tadeusza Różewicza,

„*(wciąż o Ikarach głoszą)” Ernesta Brylla,**

„Dedal i Ikar” Jana Parandowskiego

Cele lekcji:

- Kształcenie umiejętności:
 - kulturalnej dyskusji,
 - posługiwania się słownictwem typowym dla dyskusji,
 - argumentacji,
 - prezentacji własnych sądów i opinii,
 - obrony swych poglądów i przekonań,
 - twórczego rozwiązywania problemów,
 - wykorzystania i prezentacji swej wiedzy i umiejętności,
 - formułowania uogólnień i wnioskowania,
 - analizowania utworów poetyckich i próby interpretacji,
 - porównywania utworów literackich,
 - dostrzegania analogii między różnymi dziełami sztuki (literatura, plastyka),
 - aktywnego słuchania,
 - poprawnego posługiwania się polszczyzną literacką,
- uświadomienie nierozwiązywalności niektórych dylematów, szczególnie o charakterze egzystencjalnym i etycznym,

Metody i formy pracy:

- dyskusja punktowana,
- praca indywidualna, zbiorowa,
- praca w grupach,
- wnioskowanie,
- pogadanka, rozmowa.

Środki i pomoce dydaktyczne:

- tablica z kryteriami oceny dyskusji punktowanej,
- karty oceny uczestników dyskusji,
- karteczki – pomocniczki (kartki z podpowiedziami dla uczestników dyskusji),
- ekspozycja dzieł plastycznych wykorzystujących motyw Ikara (P. Bruegel „Pejzaż z upadkiem Ikara”, C. Saraceni „Upadek Ikara”, M. Chagal „Ikar”, fragment fresku z Pompei „Ikar”, pejzaż okupowanej Warszawy),
- numerki dla uczestników dyskusji,
- karty oceny pracy w grupie dla uczestników dyskusji.

Uczniowie:

- znają zasady kulturalnej dyskusji i podporządkowują się jej rygorom,
- posługują się słownictwem typowym dla dyskusji,
- właściwie argumentują,
- posiadają umiejętność twórczego rozwiązywania problemów,
- znają lekturę „Ikar” Jarosława Iwaszkiewicza, „Prawa i obowiązki” Tadeusza Różewicza, „***(wciąż o Ikarach głoszą)” Ernesta Brylla, mit „Dedal i Ikar” Jana Parandowskiego,
- wykorzystują, stosują oraz prezentują swą wiedzę i umiejętności,
- posiadają umiejętność formułowania uogólnień i wnioskowania,
- aktywnie słuchają,
- poprawnie posługują się polszczyzną literacką,
- potrafią wyrażać sądy i opinie na prezentowany temat,
- popierają swe wypowiedzi cytatami z tekstu literackiego,
- odwołują się do innych, pozaliterackich, tekstów kultury (dzieła plastyczne)

l.p.	Przebieg lekcji	Kształcone umiejętności
1.	Przedstawienie celu lekcji: Uczniowie będą dziś doskonalić umiejętność kulturalnego prezentowania swych opinii i sądów, inni będą aktywnie przysłuchiwać się dyskusji i oceniać jej uczestników; ponadto przekonacie się, że nie zawsze łatwo w drodze dyskusji dojść do wspólnych wniosków, zwłaszcza jeżeli rozważania są natury egzystencjalnej i etycznej – dotyczą spraw życia i śmierci, rezygnacji z normalnego, bezpiecznego życia na rzecz idei.	
2.	Odczytanie 1 – 2 prac domowych. „Jakie idee i marzenia chciałbym realizować w dorosłym życiu?” Czy marzenia i ideały chcielibyście realizować samotnie, czy lepiej byłoby, gdyby wam ktoś pomagał?	Prezentacja efektów własnej pracy.
3.	Podanie tematu dyskusji i zapisanie tematu lekcji.	

4.	Przypomnienie mitu o Dedalu i Ikarze, nakreślenie sytuacji, która miała miejsce w okupowanej Warszawie w czerwcu 1943r. – uczniowie nie biorący udziału w dyskusji.	Poprawne posługiwanie się polszczyzną literacką.
5.	4-8 osób wcześniej na to przygotowanych zasiada do dyskusji. Dyskutują w 2 grupach (w półkolu, tak by widzieć się nawzajem i plansze zawieszono na tablicy). Na samym początku mogą naradzić się w swych zespołach. Przypomnienie zasad kulturalnej dyskusji (cała klasa – najlepiej ci, którzy nie będą uczestniczyć w dyskusji, udzielają dyskutantom instrukcji).	Poprawne posługiwanie się polszczyzną literacką.
6.	Przypomnienie słownictwa charakterystycznego dla dyskusji. Ćwiczenie słownikowe polegające na wybraniu spośród wielu wyrażen i zwrotów zapisanych na kartkach tylko tych, które są typowe dla dyskusji – przypięcie magnesami do tablicy)	Wykorzystanie swej wiedzy w praktyce
7.	Zapoznanie uczestników dyskusji i uczniów ich oceniających z kryteriami i szczególnie zwrócenie uwagi na konieczność ich przestrzegania- wywieszenie tablicy z kryteriami tak, by była widziana przez dyskutujących i rozdanie kart oceny uczestników dyskusji wszystkim pozostałym uczniom w klasie.	

<p>8.</p>	<p>Wspólne opracowanie i zapisanie ramowego planu dyskusji.</p> <p>Np.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Jak zginęli Ikar i Michaś? Czym byli zajęci? 2. Kto był przy ich śmierci? Kto widział chłopców? 3. Czym zajęci byli ludzie? 4. Czy ta śmierć była nieunikniona? (punkty wprowadzające) 5. Czy można było nie ratować chłopców, pozwolić im utonąć w morzu zapomnienia? Kto jest winien tej bezsensownej śmierci? (punkt do rozpoczęcia dyskusji) <p>- <u>Winni śmierci chłopców są ludzie obecni w pobliżu</u> (wymienić jak najwięcej argumentów uzasadniających to stanowisko)</p> <p> Powinni chociaż ostrzec chłopca, krzyknąć, żeby uważał. Michaś przeżywał swój „lot do gwiazd”, swoje piękne chwile (mógł choć na chwilę zapomnieć o przykrej rzeczywistości)</p> <p> Zbyt zajęci byli swymi codziennymi zajęciami, że nie widzieli, a raczej nie chcieli widzieć ludzkiego dramatu, może nawet udawali, że nie widzą. Przecież nie samym chlebem żyje człowiek, jak mówi przysłowie.</p> <p> Ikar i Michaś- Ikar chcieli zrobić coś, czego jeszcze inni nie zrobili lub wielu bało się zrobić – przenieśli się na chwilę w krainę prawdziwej wolności – to idea, która zawsze ludzi intryguje.</p> <p> Tadeusz Różewicz w wierszu „Prawa i obowiązki nazywa Ikara „synem marzenia”. Michaś, Ikar i ich śmierć to symbol zabitych marzeń o wolności i swobodzie, zabitych przy niemej zgodzie całego otoczenia.</p> <p> Ludzie w pobliżu tragedii są skoncentrowani tylko na tym, „by swoje ucapić”, jak ironicznie określił taką postawę Ernest Bryll w swym wierszu. To postawa wielce egoistyczna.</p> <p> Sprawdza się słuszność twierdzenia, że sukcesy, a nie porażki przyciągają uwagę ludzi.</p> <p> Przez tych ludzi śmierć stała się bezsensowna. Może gdyby Michaś zginął tak jak bohaterowie „Kamieni na szaniec”, nie byłoby to tak dręczące jak śmierć będąca skutkiem społecznej znieczulicy. Michasiowi podcięto skrzydła, nigdy już nie wzleci w krainę wyobraźni.</p> <p>Pomoce dla prezentujących pogląd, że winni są ludzie obecni w pobliżu (korzystanie dozwolone tylko w ostateczności)</p> <p>- <u>Ludzie obecni w pobliżu nie są winni śmierci chłopców</u> (wymienić jak najwięcej argumentów uzasadniających to stanowisko)</p> <p> Michaś znał realia okupacyjne, to nie był początek wojny. Mógł unikać tej sytuacji. Ta śmierć była</p>	<p>Wykorzystanie swej wiedzy i znajomości lektury w praktyce.</p> <p>Samodzielne myślenie.</p> <p>Myślenie filozoficzne</p> <p><i>W tej fazie lekcji świetnie czują się uczniowie, których wiedza i umiejętności wykraczają poza program nauczania, mają znakomitą możliwość wykorzystania swych wiad. w tej właśnie dyskusji. Należy umożliwić uczniom zdolnym prezentację swej wiedzy. Należy również zadbać, aby znalazł się uczeń o zdolnościach oratorskich.</i></p>
-----------	---	---

śmiercią na własne życzenie. Podobnie Ikar mityczny znał zasady, o których mówił mu ojciec. Taką karę płaci się za brak posłuszeństwa i nieprzestrzeganie określonych reguł.

- Zajęci byli swymi codziennymi zajęciami i nie pomogli Michasiowi, bo większość z nich sama miała na pewno własne rodziny. Nie jest łatwo w jednej chwili oddać swe życie dla obcego, w dodatku nierozważnego człowieka.
- Michaś sam powinien także pomyśleć o tym, że w domu ktoś na niego czeka. Jeśli tak bardzo doskwierała mu okupacyjna rzeczywistość, powinien przenosić się w krainę marzeń w domu. Postąpił brawurowo i niemądrze.
- Dlaczego inni mieliby płacić za realizację ideałów i marzeń jednostki nawet w imię idei? Cóż to za idea, która odbiera życie innym.
- Tadeusz Różewicz prezentuje także w swym wierszu „Prawa i obowiązki” dojrzały pogląd, który wyrósł z wcześniejszego przekonania, że zawsze wszystkim trzeba pomóc, że idea jest świętością. Otóż ten pogląd głosi, że nie należy dziwić się, że ludzie chcą zajmować się swoimi powinnościami, bo one nadają sens całemu życiu. Nie można żyć tylko marzeniami.
- Co stałoby się z ludzkością, gdyby wszyscy łamali reguły i ustalony porządek? Zapanowałby chaos, który doprowadziłby ludzi do samozagłady.
- Postawa Michasia świadczy o jego egoizmie, zapatrzeniu tylko w swoje własne potrzeby, nie liczeniu się ze spokojnym życiem innych ludzi. Swoim postępowaniem mógł ściągnąć na ludzi represje lub niebezpieczeństwo. Wojna jest sytuacją, w której dzieją się rzeczy nieprzewidywalne.
- Czy Michaś pomyślał o swojej rodzinie, mamie, tacie, którzy nigdy go już nie ujrzą?
- Nie musiał stać się tak bezsensowną ofiarą hitleryzmu.

Było tyle różnych możliwości oddania życia na wojnie.

Pomoce dla prezentujących pogląd, że ludzie obecni w pobliżu nie są winni (korzystanie dozwolone tylko w ostateczności)

6. Czy ten problem jest rozwiązywalny?

(czy problemy związane z poświęcaniem własnego życia są rozwiązywalne).

<p>9.</p>	<p>Dyskusja.</p> <p>W trakcie jej trwania uczniowie mogą korzystać z drobnych podpowiedzi, które przygotował na karteczkach nauczyciel. Nad przebiegiem dyskusji czuwa 2-3 arbitrów, którzy pilnują porządku i czasu trwania dyskusji.</p> <p>Pozostali przysłuchujący się uczniowie starają się obiektywnie przyznawać punkty; mogą również notować, a punkty zsumować po dyskusji; jeśli okaże się to zbyt trudne dla niektórych, mogą pracować parami.</p> <p>Jeśli dyskusja nie nabiera właściwego tempa, któryś z przysłuchujących się uczniów ma prawo zwrócić uwagę lub może zasugerować problem, który jeszcze nie był poddany omówieniu.</p>	<p>Posługiwanie się słownictwem typowym dla dyskusji,</p> <p>Argumentacja, prezentacja własnych sądów i opinii,</p> <p>Twórcze rozwiązywanie problemów,</p> <p>Wykorzystanie i prezentacja swej wiedzy i umiejętności,</p> <p>Formułowanie uogólnień i wnioskowanie,</p> <p>Aktywne słuchanie,</p> <p>Poprawne posługiwanie się polszczyzną literacką</p>
<p>10.</p>	<p>Podsumowanie dyskusji. Ustalenie liczby punktów i ocena. Ocena aktywności dokonana przez nauczyciela.</p>	<p>Wyciąganie wniosków</p>
<p>11.</p>	<p>Praca domowa: Tematy do wyboru</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem, że sukcesy a nie porażki przyciągają uwagę ludzi. 2. Dlaczego Ikar a nie Dedal zawładnął na tysiąclecia wyobraźnią ludzi. Przywołaj znane ci teksty kultury wykorzystujące motyw Ikara. 3. Uniosłeś się na skrzydłach swojej wyobraźni..... – forma dowolna. 4. Wyszukaj w słowniku frazeologicznym związki z zastosowaniem słowa „skrzydła” i napisz z nimi krótkie opowiadanie (12-15 zdań). 	